

LES NOVES COL·LECCIONS DEL SERVEI DE PUBLICACIONS

El Servei de Publicacions començarà a publicar dintre de poc dues noves col·leccions i una nova sèrie de la col·lecció “Oberta”, que serà redissenjada.

Una de les noves col·leccions serà la que, amb el nom de “Cinc Segles”, contribuirà a la celebració dels 500 anys d'existència de la Universitat de València. Hi apareixeran estudis diversos sobre la història i el present de la nostra Universitat, entre els quals s'haurien de destacar alguns de pròxima edició, com ara una història de la Facultat de Ciències, d'Ernest Sánchez Santiró, o les contribucions presentades al seminari sobre universitats hispàniques i hispano-americanes que va tenir lloc el passat mes d'abril a la seu valenciana de la UIMP. Així mateix, com a projecte a mitjà termini, s'hi editarà una història de la Universitat de València, de la qual és coordinador el professor Mariano Peset.

L'altra nova col·lecció serà l'anomenada “Fonts Històriques Valencianes”, que es proposa de traure a la llum tot un conjunt de documents històrics diversos, que aniran des de conjunts unitaris importants fins a col·leccions que tinguen com a motiu integrador un tema o una institució, passant per fonts narratives, entre les quals s'hauria de destacar la novel·lística il·lustrada i romàntica, generalment poc coneguda. Entre les primeres obres que s'hi publicaran poden citar-se la col·lecció de privilegis medievals, des de Jaume I fins a Ferran el Catòlic, editats per Josepa Cortés; un ampli recull de fonts aràbigues del període modern, de Carme Barceló i Anna Labarta; o l'edició de la *Primera part de la Història de València* de Pere Antoni Beuter, a càrrec d'Eduard Escartín. Si tenim en compte l'escassa atenció que s'ha fet en el nostre país a l'edició de fonts —al contrari del que ha passat a les contrades europees més desenvolupades— la

documentació històrica important inèdita o de difícil consulta és tan nombrosa que aquesta col·lecció no tindrà gaires dificultats per nodrir-se d'originals. D'acord amb la descripció feta més amunt, la col·lecció es dividirà en tres sèries anomenades “Documents”, “Dossiers” i “Fonts narratives”, que aplegaran respectivament conjunts documentals unitaris, col·leccions de fonts i textos de caràcter narratiu, encara que no necessàriament literaris.

Finalment, per tal de donar cabuda a tot un conjunt d'àrees temàtiques que han estat fins ara insuficientment representades a les col·leccions del Servei, s'ha pensat a redissenjar la col·lecció “Oberta”. Aquesta ha estat fins ara, fidel al seu nom, una col·lecció miscel·lània amb el denominador comú que totes les obres que en formen part són coedicions. Malgrat que continuarà tenint aquest caràcter miscel·lani s'ha pensat en la conveniència d'introduir cert ordre en el seu contingut tot dividint-la en sèries. Tenint en compte l'abundància d'estudis històrics que es produeixen al nostre país —situació, d'altra banda, també habitual a la resta del món occidental— en un primer moment s'encetarà una sèrie d'Història, per a la qual ja es disposa de diferents obres sobre les quals estan elaborant els corresponents informes els membres del consell assessor de la col·lecció. Seria desitjable, però, que més endavant s'inauguraren altres sèries i és molt probable que aviat se'n dissenye una de ciències socials. Amb aquestes noves col·leccions i sèries el Servei continua en la via, ja iniciada, d'obrir-se a la producció de la nostra comunitat universitària, augmentant i diversificant així la seua oferta editorial.

MANUEL ARDIT

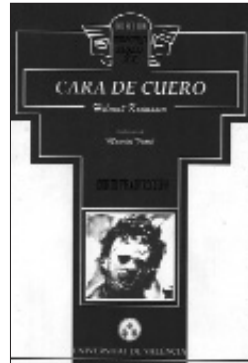
Director del Servei de Publicacions

NOVETATS - SERVEI DE PUBLICACIONS

COL·LECCIÓ OBERTA

GIRONA, Albert i MANCEBO, María Fernanda (eds.),
El exilio valenciano en América. Obra y memoria.
Instituto de Cultura J. Gil-Albert i UV-EG, 289 pp.

MÜLLER, Heiner.

Èdip, tirà, introducció de Marisa Siguán, trad. de Maurici Farré, núm. 7, 105 pp.

COL·LECCIÓ "PROPUESTAS"

GARCÍA MORILLO, Joaquín

El derecho a la libertad personal (detención, privación y restricción de libertad),
Tirant lo Blanch/Universitat de València, núm. 1, 269 pp.

ACADÈMIA DELS NOCTURNS

SÈRIE ESCENES

TORDERA SÁEZ, José.

Mirar la seducción, núm. 21, 152 pp.

HONORIS CAUSA

KUMAR SEN, A.

Nueva economía del bienestar, edició de José Casas Pardo,
núm. 11, 530 pp.

COL·LECCIÓ EDUCACIÓ

SÈRIE MATERIALS

LANCASTER, Frederick W.

El control del vocabulario en la recuperación de información.
Biblioteconomia. Documentació/1, 286 pp.

GANDIA, Vicent

Manual de termodinàmica, núm. 13, 309 pp.

MESTRES I QUADRENY, Ramon i GIL I GRAU, Salvador,
Química orgànica general, núm. 14, 320 pp.

TEXTOS TEATRALS HISPÀNICS DEL SEGLE XVI

ANTONUCCI, Fausta i ARATA, Stefano

La enjambre mala soy yo, el dulce panal mi obra. Veintinueve loas inéditas de Lope de Vega y otros dramaturgos del siglo XVI, núm. 4, 173 pp.

TEATRE SEGLE XX

SÈRIE "TRADUCCIÓ"

KRAUSSER, Helmut.

Cara de cuero, trad. de Maurici Farré, núm. 5, 57 pp.

WILLIAMS, Nigel.

Azúcar y especias (o... como perros), trad. de Juan V. Martínez Luciano i Ana Gimeno Sanz, núm. 6, 133 pp.

ALTRES

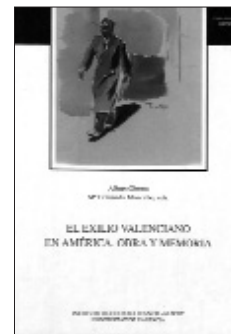
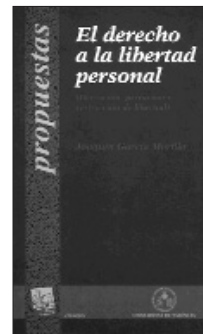
El cuaternario del País Valenciano

Asociación española para el estudio del Cuaternario/Dpt. de Geografía. Universitat de València, 262 pp.

FRESQUET FEBRER, J.L. (ed.).

Salud, enfermedad y terapéutica popular en la Ribera Alta, Cuadernos valencianos de Historia de la Medicina y de la Ciencia, XLVII, Serie A, Instituto de Estudios Documentales e Históricos sobre la Ciencia, CSIC/UV-EG, 322 pp.

ALONSO, V., FERRANDO, A., PÉREZ SALDANYA, M. (eds.).
Homenatge universitari a Josep Iborra, 90 pp.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS NOVETATS EDITORIALS

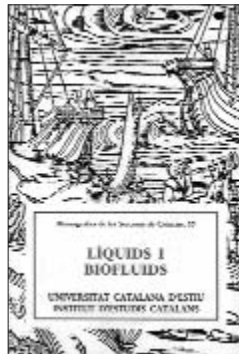
CASASSAS, Enric i ALEGRET, Salvador.
Líquids i biofluids (Monografies de les Seccions de Ciències, 10).
Coeditat amb la Universitat Catalana d'Estiu, 158 pàg.

CASTELLET, Manuel; DICKS, Warren i MONCASI, Jaume.
Collected works of Pere Menal. 640 pàg.

GARCIA i DOMÈNECH, Rosa M.
La casa de la convalescència (1629-1680), seu de l'Institut d'Estudis Catalans, 154 pàg.

MALET, Antoni
Ferran Sunyer i Balaguer (1912-1967), 306 pàg.

PARÉS, Ramon
Cent anys de la mort de Lluís Pasteur.
Conferència llegida en el Ple de l'Institut d'Estudis Catalans el dia 20 de novembre de 1995, 26 pàg.

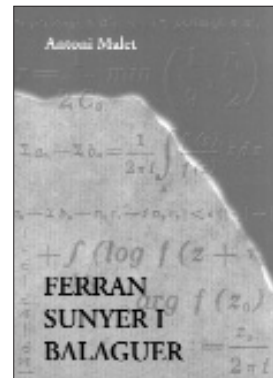
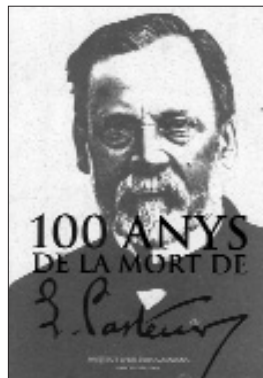

PERETÓ, Juli i ALEGRET, Salvador (curadors).
Els orígens (Monografies de les Seccions de Ciències, 11).
Coeditat amb l'Universitat Catalana d'Estiu, 168 pàg.

Bulletí de la Institució Catalana d'Història Natural.
Volum 62 (1994). 160 pàg.

Bulletí de les Societats Catalanes de Física, Química, Matemàtiques i Tecnologia.

"I Jornades de Meteorologia Eduard Fontserè (24-25-26 de novembre de 1995)"
Volum XVII (novembre de 1995). Amb el suport de la Universitat de Barcelona i la Associació Catalana de la Meteorologia. 160 pàg.

Dossiers agraris.
Els incendis forestals.
Número 3 (1995). 86 pàg.

Llengua & Literatura. *Revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura*.
Volum 6 (1994-1995), 496 pàg.

Treballs de la Societat Catalana de Biologia.
"Entorn, tecnologia i societat. Del passat al futur."
Volum 45 (1994). 194 pàg.

MONOGRAFIES DE LES SECCIONS DE CIÈNCIES

Una oferta de l'Institut d'Estudis Catalans

D'ENÇÀ DEL 1984, LES SECCIONS DE CIÈNCIES DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS HAN PUBLICAT, EN CATALÀ, UNA SÈRIE DE MONOGRAFIES CIENTÍFIQUES. ONZE SÓN ELS TÍTOLS PUBLICATS FINS ARA, ON ES PODEN TROBAR DES DE COMPENDIS TERMINOLÒGICS FINS A UNA VISIÓ ACTUAL I ACTUALITZADA DE LA TEORIA CLÀSSICA DELS QUATRE ELEMENTS: AIRE, TERRA, FOC I AIGUA.

El 1984 va aparèixer el primer volum de la col·lecció “Monografies de les Seccions de Ciències”. La col·lecció s'encetava amb un estudi i una selecció, enllestits per Antoni Malet, de l'obra d'Evariste Galois, un dels matemàtics més importants del proppassat segle, la vida del qual és quasibé un paradigma de les complexes relacions entre ciència, societat i política que es donaren en el turbulent segle XIX. En els tot just vint-i-un anys que va durar la seua agitada vida (1811-1832), Galois va tenir temps de militar, activament, en el partit dels republicans i de visitar diverses vegades la presó per aquest mateix motiu i també per una personalitat díscola i liberal que li va fer guanyar l'animadversió de l'Acadèmia de Ciències francesa, que li rebutjà diverses obres; i va tenir temps també, finalment, de morir d'un tret de bala en un duel per motius amorosos, tant del gust del moment. La selecció d'obres de Galois que configuren el primer volum de la col·lecció “Monografies” aplega les seues obres més significatives: el «Prefaci» i les «Discussions sobre els progressos de l'Anàlisi Pura», la «Memòria sobre les condicions de resolubilitat de les equacions per radicals» i la Carta al seu amic Auguste Chevalier, que va escriure la nit abans del duel, on explicita les línies mestres del seu treball.

El segon dels volums de la col·lecció és una *Introducció a la termodinàmica de processos biològics* enllestida per David Jou. Aquesta introducció vol servir de pont entre la termodinàmica d'equilibri i la de processos irreversibles, fora d'equilibri, que tanta importància tenen en els fenòmens biològics. Però, en un sentit més genèric, l'obra de Jou també pretén, segons declara l'autor, de relacionar la física i la biologia, dues disciplines que comparteixen més interessos i beneficis del que sembla: la biologia és un dels camps d'aplicació més interessants per a un físic i la física és un dels instruments d'anàlisi més poderosos per a un biòleg.

En aquest mateix sentit camina el tercer dels lliuraments de la col·lecció, una *Anàlisi de la psicoanàlisi* a cura de Lluís Garcia i Sevilla. En aquesta obra l'autor

burxa les raons per les quals una disciplina tan mancada de credencials científiques ha gaudit de tanta popularitat social, fins a esdevenir una de les claus sense les quals qualsevol anàlisi social seria insuficient. Al parer de Mario Bunge, prologuista de l'obra, això es deu al fet que s'ocupa de temes que fins ara havien quedat al marge del quefer dels científics (com ara el mateix sexe) o, també, al fet que Freud «fou un escriptor excel·lent, que hauria fet un paper de primer ordre dins la literatura fantàstica».

■ FIXAR ELS TERMES

És lícit de concloure, doncs, que la col·lecció “Monografies” s'ha dedicat especialment a aquelles disciplines, metodologies i personatges que se situen en la cruïlla, en la frontera entre societat i ciència, disciplines o pseudo-ciències. Però també una altra de les tasques prioritàries marcades per la col·lecció és aquella de la fixació de termes, la construcció d'un corpus terminològic i conceptual català, precisament en un dels terrenys —el científic— més movedissos i proteïformes en aquest sentit. L'accelerat ritme amb què es mou l'activitat dels científics obliga els lexicògrafs a estar a l'aguait per privatitzar i naturalitzar nous conceptes i termes que, en la majoria dels casos, provenen de l'anglès o d'arrels greco-llatines. En aquest sentit cal interpretar el *Compendi de nomenclatura de química analítica* de la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (número 4 de la col·lecció); el *Vocabulari forestal* enllestit per Eduard Parés i Español (núm. 5) o el *Glossari de Corrosió*, de J.M. Costa i P. Ll. Cabot. Tots ells acompanyen les entrades en català de les respectives equivalències —en cas d'haver-n'hi— amb d'altres llengües, especialment l'anglès, el francès, l'alemany i l'espanyol.

■ AIRE, TERRA, AIGUA, FOC

D'acord amb aquell interès interdisciplinari de què

parlàvem abans, val a dir que una altra de les línies editorials de la col·lecció pretén d'aplegar el treball d'especialistes provinents de diverses disciplines al voltant d'un tema nuclear que actue de punt de fuga últim i vertebrador de les seues reflexions. Això, a més, es troba estretament vinculat amb els cursos que les Seccions de Ciències de l'Institut organitzen a la Universitat Catalana d'Estiu que cada any se celebra a Prada de Conflent. Un cicle de cursos, reunits sota el genèric «Una visió contemporània de la teoria clàssica dels quatre elements», s'estengué de l'any 1989 al 1991. Les actes d'aquests cursos han estat publicades també a la col·lecció “Monografies”, a cura de Salvador Alegret i Enric Casassas. El sisè volum (*Plasmes i focs*) aplega les actes del primer d'aquests cursos. A aquest continuaren *Gasos i atmosferes* (núm. 8), *Terra i sòl* (núm. 9) i, finalment, *Líquids i Biofluids* (núm. 10). En aquests volums, miscel·lanis, trobarem —a més d'articles més específics— normes per a la prevenció i extinció d'incendis o també detallades descripcions dels tractaments de cremades; llegirem exposicions històriques sobre les guerres químiques o esbrinarem la hipotètica possible relació entre els canvis d'oratge i els d'humor; assistirem a l'origen i l'evolució de la vida o compartirem els problemes matemàtics que implica enllestir un estudi global de la Terra; se'ns oferirà un viatge extraordinari al món de l'aigua o sabrem més i millor de la llet que tots hem mamat: la materna. És a dir, que és aprofitant la divisió clàssica de la matèria en quatre elements que tindrem, tot d'una, una visió actual i àgil dels coneixements científics que hem anat agombolant sobre la nostra atmosfera, els medis aquosos, l'origen de la terra i de la vida a sobre o, també, sobre la fusió nuclear controlada, l'última de les arcàdies promeses per la ciència. És, doncs, com una oferta diversa, multidisciplinària i d'un marcat biaix divulgatiu que cal entendre la col·lecció “Monografies” que es clou amb l'onzè dels seus volums, acabat de sortir de premses. *Els orígens*, editat a cura de Juli Peretó, aplega les diverses ponències que conformaren un altre curs de la Universitat Catalana d'Estiu, convocat al voltant d'una de les demandes científiques més esponeroses i —o per— més difícils de respondre: la demanda sobre els orígens. Els orígens de l'univers, de la vida, de l'espècie humana, de la sexualitat humana, i molts altres més, són el leitmotiv d'alguns dels articles que defineixen l'última de les ofertes de les Monografies de les Seccions de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans.

MÈTODE

«Els orígens de la guerra química es remunten ja a l'edat del bronze. En concret, hi ha documents antics que demostren que en la guerra del Peloponès (segle IX a C), durant el setge a la ciutat de Beòcia, els espartans varen utilitzar llenya impregnada d'una mescla de brea i sofre, la qual, acumulada junt a les muralles de la ciutat i incendiada, produí ingents quantitats de fum i gasos verinosos que van fer irrespirable l'aire de la ciutat (...) Ja dins de la més pura estratègia bèl·lica, es narra que el general romà Sertori ideà un ardit que consistia a fer passar la cavalleria sobre cendra i pols de calç, perquè així es produïa una densa fumarada que impedia la visió de la força enemiga i produïa una intensa coïssor als ulls.»

Xavier Doménech, “Armes químiques”, dins *Gasos i atmosferes*, Monografies de les Seccions de Ciències, 8, IEC, Barcelona, 1992.

«Els segles més obscurs de cada civilització han covat la por als indrets deshabitats, una por exemplificada per l'equivalència del bosc i el mal en la tradició medieval europea. Aquesta actitud mena a un atac ferotge contra els espais no humanitzats un cop es disposa dels mitjans i l'organització necessaris: són les anomenades revolucions agrícoles del romànic, el racionalisme i la Il·lustració a Europa, la reducció de les zones salvatges als jardins i parcs, que culminen en la geometria de Versalles i els arbres bonsai del Japó, i l'extensió per tot el planeta de l'agricultura mecanitzada, la revolució verda i els plans de desenvolupament.»

Cristian R. Altaba, “La protecció de la natura: motius i models”, dins *Terra i sòl*, Monografies de les Seccions de Ciències, 9, IEC, Barcelona, 1993.

«Viatjar és avui fàcil i l'oferta, diversa i temptadora. A través de l'aigua es proposa un viatge que ha de permetre satisfer la curiositat de qualsevol lector mínimament agosarat. L'aventura començarà al fons de les molècules de l'aigua, on ens caldrà cercar explicacions per a l'exotisme de les seues propietats. El camí continuarà per cruïlles a cavall entre la geosfera i la biosfera, a través de panorames sempre de dimensions espectaculars i gegantines. La crua realitat de les terres eixutes del desert, la immensitat dels corrents oceànics i la solitud dels gels polars no escaparà a la contemplació guiada pel paper únic que l'aigua té en aquests ambients. Finalment, la visió de la transcendència de l'aigua en les reaccions químiques més íntimes que suporten la vida ens sorprendrà. A partir d'aquestes experiències, res no serà com abans, ja que retornarem a la realitat de cada dia conscients que l'aigua és un bé fràgil i escàs que cal apreciar i mai no malgastar.»

Gregori València, “Un viatge extraordinari al món de l'aigua”, dins *Líquids i Biofluids*, Monografies de les Seccions de Ciències, núm. 10, IEC, Barcelona, 1993.

«Justament quan s'ha arribat a la major esperança de vida que l'home mai hagi tingut i quan es disposa de tota mena de possibilitats per a resistir i sovint dominar les agressions de la naturalesa, ha sorgit una societat fortament aprensiva. Les col·lectivitats humanes més sanes, més resistents i més longeves del planeta viuen esporuguides i obsessionades per aprensions molt diverses: són hipersuscceptibles davant la més lleu sospita de contaminació o adulteració; vigilen atentament els costums, el pes i la dieta; escolten amatents els consells sanitaris que arriben de totes bandes i estan gairebé convençudes que subsisteixen per miracle en un ambient irreparablement tòxic. Tot i la perplexitat que pot provocar aquella paradoxa, no queda altre remei sinó acceptar-la i procurar d'endevinar alguns dels mecanismes que l'han disparada.»

Adolf Tobeña Pallarès, “Contaminants i hipocondriasis socials”, dins *Plasmes i focs*, Monografies de les Seccions de Ciències, 6, IEC, Barcelona, 1991.